

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2021H90**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN HERENTALS – HENRAD (SLOOP)

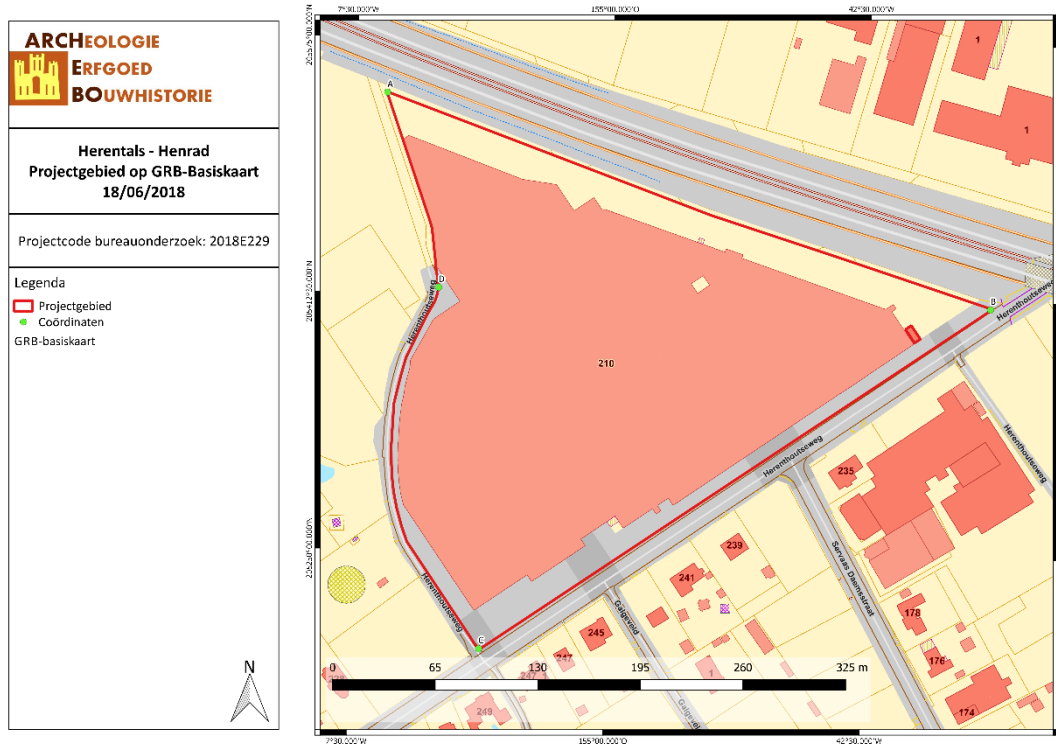
J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
N. GEELEN & K. BOUCKAERT

JUNI 2021

1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen. Herentals – Henrad		
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaeken Jan Claesen		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Locatie:	Antwerpen, Herentals, Herenthoutseweg 210		
Coördinaten :	A	X	180732,065
		Y	205539,435
	B	X	181116,652
		Y	205408,456
	C	X	180794,039
		Y	205187,813
	D	X	180766,227
		Y	205416,444
Kadastrale percelen:	Herentals, Afd. 2, sectie D, nr. 939T		

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2018).

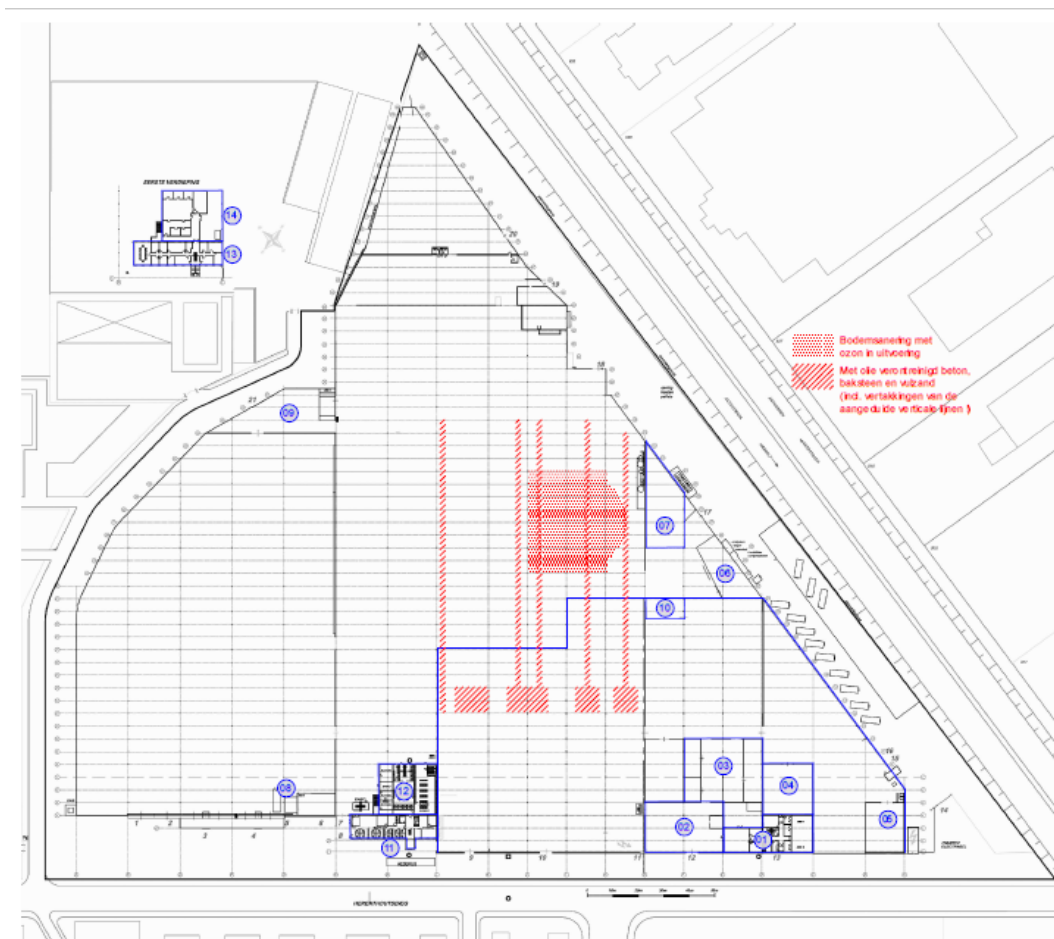
2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

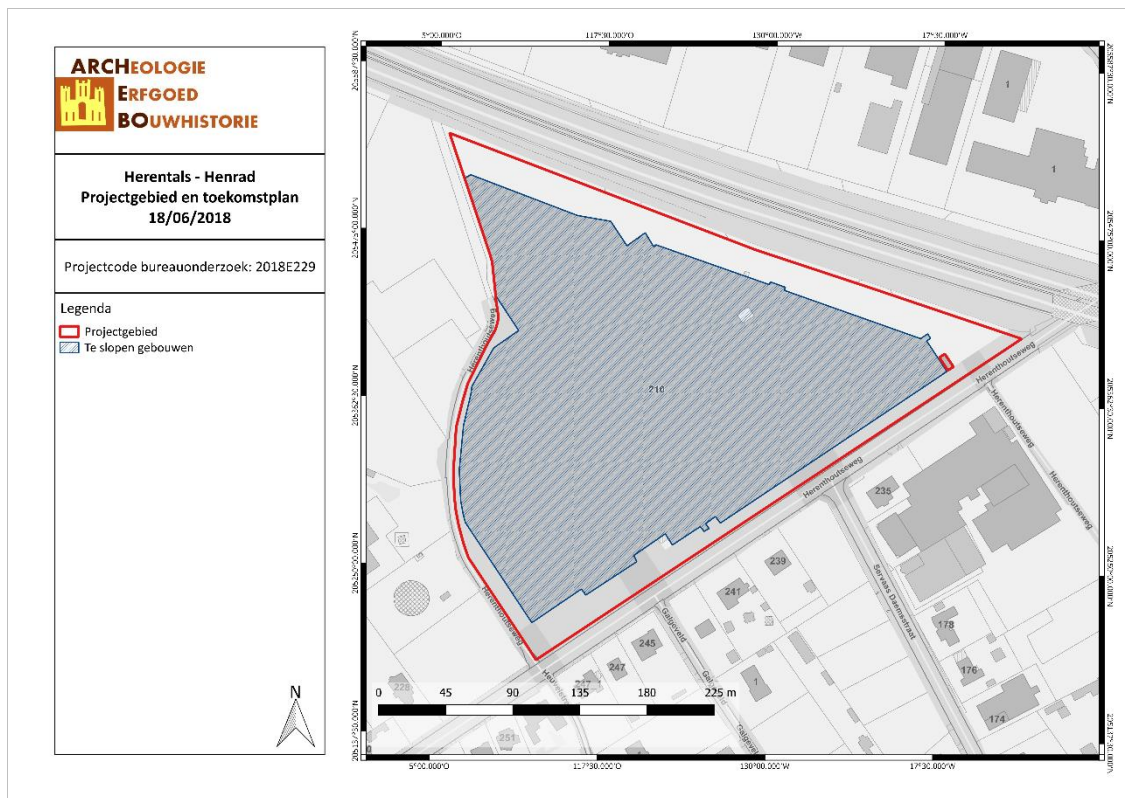
Aanleiding van het vooronderzoek

Op het projectgebied te Herentals, Afdeling 2, Sectie D, nr. 939T, zullen alle bestaande gebouwen gesloopt worden, fundamenteen inclusief. Enkel de hoogspanningscabine zal behouden worden, deze bevindt zich op een apart perceel met nummer 939R.

De gebouwen zijn voornamelijk opgebouwd uit stalen constructies en betonnen verharding. Binnen het gebouw wordt een bodemsanering met ozon voorzien en is er met olie verontreinigd beton aanwezig.

Figuur 2: Grondplan van sloopinventaris (BE-Consult, 2016)

Figuur 3: Aanduiding van de te slopen gebouwen (ARCHEBO bvba, 2018)

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ¹

Op het terrein zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. De gebouwen hebben een oppervlakte van 52.022 m². De totale oppervlakte van het project (even groot als de perceeloppervlakte) is ca. 66.757 m². Deze nota doet geen uitspraken over de toekomstplannen van het terrein na de sloop.

Op het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens bekend. In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder andere twee CAI-locaties op ca. 1000 meter ten noorden van het projectgebied. Het betreft een (zegel)ring uit de 17de eeuw, met 9 verschillende wapenschildjes op. De tweede CAI-locatie, 100901, betreft een Spitfire uit de Tweede Wereldoorlog.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er bebouwing aanwezig is sinds 1971. De oudste kaarten, vanaf halverwege de 18de eeuw tonen dat het projectgebied onbebouwd bleef. Vanaf de luchtfoto van 2000 – 2003 blijft de situatie op het projectgebied ongewijzigd.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als type Sbcm en Scmc. Een Sbcm bodem is een zeer droge en droge lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont, waarbij de materialen in de diepte een geel- of groenachtige kleur vertonen. Scmc staat voor een bodem met droge lemige zandgrond met diep antropogeen humus A horizont (60 cm) en eveneens met materialen in de diepte een geel- of groenachtige kleur vertonen.

Ook al vertoont het digitaal hoogtemodel dat de locatie deels afgegraven zou zijn, is er toch nog een archeologische verwachting door de aanwezigheid van een plagenbodem. Deze bodemkartering laat vermoeden dat er minimaal 60 cm grond bovenop het archeologisch niveau aanwezig zou zijn geweest.

¹ Claesen J. *et al*, 2018a, pp. 32

Het onderzoeksgebied ligt op een westelijke helling in een gradiëntzone. De zone maakt de overgang van een natte vallei naar een droog plateau naar het oosten toe. Stromend water is aanwezig in de noordelijk gelegen en ook zuidelijk gelegen vallei. Dergelijke situaties voeren door de grote ecologische variatie een sterke aantrekkingskracht uit op de prehistorische mens. Steentijdsites kunnen dan ook verwacht worden indien dit archeologisch niveau nog bewaard is onder de plaggenbodem.

Soprensites kunnen aanwezig zijn door de gunstige topografische ligging en de aanwezige bodem, die reeds wijst op menselijke activiteiten.

Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

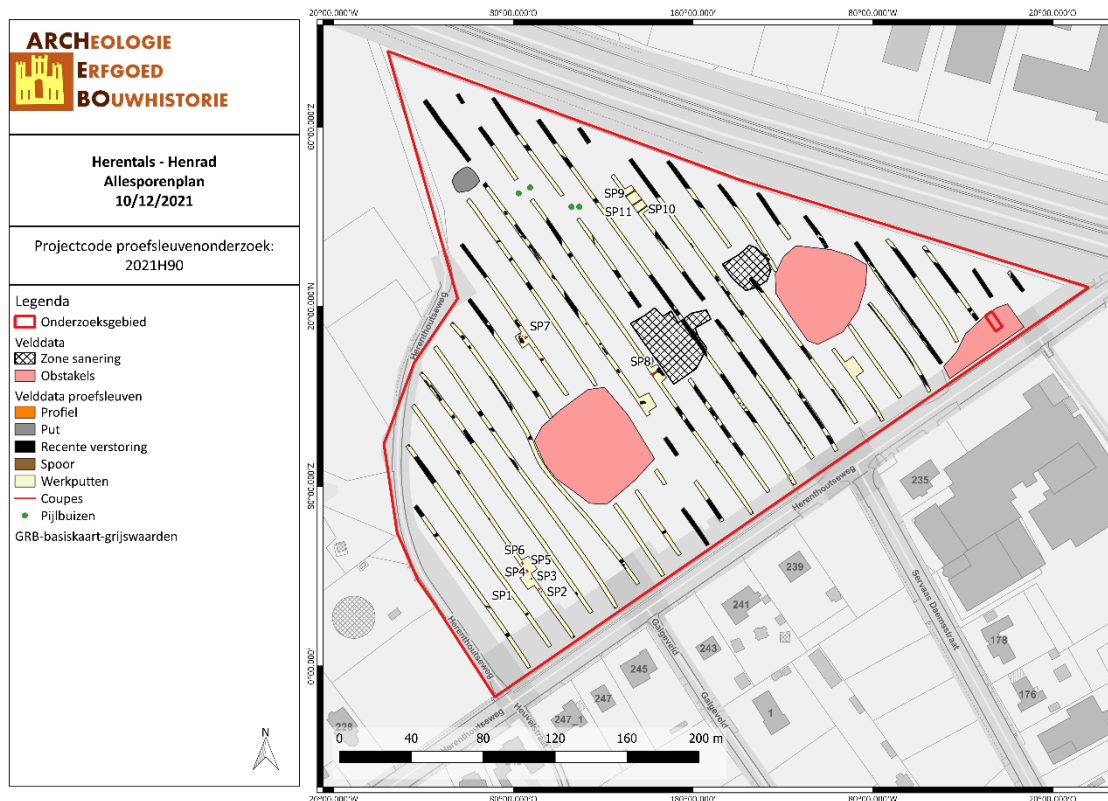
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een nota opgemaakt voor een projectgebied aan de Herenthoutseweg te Herentals (prov. Antwerpen), voor de herontwikkeling van de Henrad-site. Deze nota heeft enkel betrekking op de sloop van de site. Het projectgebied is ca. 66.757 m² groot.

Er kunnen binnen het onderzoeksgebied ruwweg vier zones afgebakend worden wat betreft de bodemopbouw. In het zuidelijke deel is de oorspronkelijke bodemopbouw afgedekt door een relatief dik pakket opgebrachte/verstoorde grond. Hieronder bevindt zich de oude bouwvoor of Ap-horizont dat bestaat uit donkergrijs-bruin, matig tot sterk humusrijk zand. De Ap-horizont bevindt zich onmiddellijk op de C-horizont dat over het algemeen enerzijds bestaat uit lichtbruin tot gelig matig grof zand (C1) en anderzijds uit roestbruin ijzerhoudend en groen glauconiethoudend zeer grof zand (C2, tertiair materiaal). In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied is een zone aanwezig waar nog (een restant van) een B-horizont werd aangetroffen. In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied werd onmiddellijk aan het oppervlak de C-horizont aangesneden. Hier is de ondergrond duidelijk afgegraven tot in deze C-horizont. Tot slot is de strook langsheen de huidige snelweg E313 zwaar verstoord tot meer dan 2 meter diep t.o.v. het huidig maaiveld.

In de zone waar (een restant van) een B-horizont werd aangesneden, werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Dit leverde geen steentijdartefacten op.

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er 11 sporen geregistreerd en beschreven. Het gaat daarbij om vijf greppels, één kuil en vijf natuurlijke sporen. De greppels zijn wellicht in de post-middeleeuwse periode te plaatsen en kunnen vermoedelijk gelinkt worden aan landbouwactiviteiten. De datering alsook de functie van de kuil is onduidelijk. Het lijkt om een geïsoleerde kuil te gaan.

Op basis van het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren binnen het onderzochte terrein. Wel moeten de zones van de puinbergen nog onderzocht worden (*cfr. infra*).

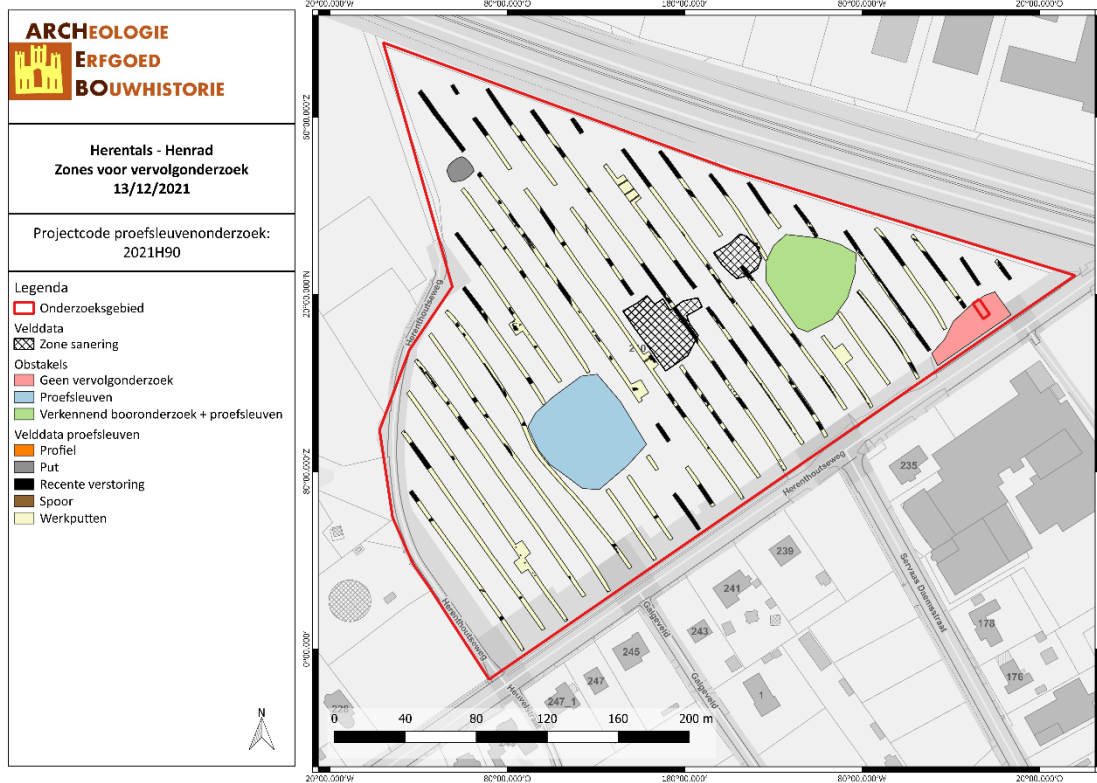

Figuur 4: Allesporenplan (Archebo bvba, 2021).

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten na een door ARCHEBO bvba van 6 t.e.m. 10 december 2021 uitgevoerd proefsleuvenonderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek, wordt er **geen** archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving aanbevolen binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Er werden tijdens het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, 11 sporen geregistreerd en beschreven. Het gaat daarbij om vijf greppels, één kuil en vijf natuurlijke sporen. De greppels zijn wellicht in de post-middeleeuwse periode te plaatsen en kunnen vermoedelijk gelinkt worden aan landbouwactiviteiten. Er kan niet gesproken worden van een waardevolle archeologische vindplaats. Hierdoor biedt het onderzoeksterrein geen bijdrage voor een potentiële kennisvermeerdering van dit terrein en de omliggende omgeving. Wel dienen nog twee zones verder onderzocht te worden die tijdens huidig onderzoek niet toegankelijk waren door obstakels (bergen puin van de afbraakwerken). Ter hoogte van de noordelijke zone dient nog zowel een verkennend booronderzoek als een proefsleuvenonderzoek plaats te vinden (groene zone op onderstaande kaart; ca. 2.017 m²). In de zuidelijke zone dient enkel een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden (blauwe zone; ca. 2.702 m²). In de zone rond de hoogspanningscabine dienen om veiligheidsredenen geen proefsleuven aangelegd te worden (rode zone).

Figuur 5: Nog uit te voeren verkennend booronderzoek (Archebo bvba, 2021).

Deze nota heeft bovendien enkel betrekking op de sloop van de site. Het vervolgonderzoek in het andere deel van het projectgebied dienen wel nog uitgevoerd te worden, in de vorm van ten minste een verkennend booronderzoek alsook een sleuvenonderzoek. (zie programma van maatregelen bij archeologienota met ID-nummer 16881²).

² Claesen J. et al, 2020b, pp. 8

Figuur 6: Nog uit te voeren verkennend booronderzoek (Archebo bvba, 2021).

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarom stelt ARCHEBO bvba voor om het terrein definitief vrij te geven.

Conclusie

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd.

Binnen het onderzoeksgebied dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren in welke vorm dan ook.

Deze nota ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht indien er alsnog archeologische resten aan het licht komen.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2018).	2
Figuur 2: Grondplan van sloopinventaris (BE-Consult, 2016)	3
Figuur 3: Aanduiding van de te slopen gebouwen (ARCHEBO bvba, 2018)	4
Figuur 4: Allesporenplan (Archebo bvba, 2021).....	6
Figuur 5: Nog uit te voeren verkennend booronderzoek (Archebo bvba, 2021).	7
Figuur 6: Nog uit te voeren verkennend booronderzoek (Archebo bvba, 2021).....	8